

Innst. S. nr. 25

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument nr. 8:79 (2006-2007)

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Petter Løvik, Gunnar Gundersen og Ivar Kristiansen om en fremtidsrettet jordbrukspolitikk

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

Jordbruket er en gjennomregulert næring. Jordbruket er i kraftig omstilling uten at norsk jordbrukspolitikk i særlig grad har fokusert på hvordan fremtidens jordbruk skal se ut. Forslagsstillerne mener at det er viktig å sikre norsk matvareproduksjon i et stadig mer krevende marked med økende internasjonal konkurranse.

Norske bønder bør i større grad få muligheten til å leve av de inntekter som skapes på gården. Bøndene må gis muligheten til å lykkes med fremtidsrettet satsing. Jordbruket trenger forutsigbare rammevilkår over flere tiår. Forslagsstillerne mener det er behov for en bred gjennomgang av jordbrukspolitikken for å gjøre næringen mer fremtidsrettet og robust i forhold til utfordringene fremover.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen stortingsmelding om jordbrukspolitikk innen våren 2008."

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppebøen Hansen, Arne L. Haugen og Gorm Kjærnli, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingvild Vaggen Malvik, fra Kriste-

lig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn, fra Senterpartiet, lederen Ola Borten Moe, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til forslaget fra en rekke stortingsrepresentanter fra Høyre hvor det etterlyses en fremtidsrettet jordbrukspolitikk og hvor det bes om at Regjeringen i løpet av våren 2008 fremlegger en egen stortingsmelding om jordbrukspolitikk.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det politiske grunnlaget for Regjeringens landbrukspolitikk er nedfelt i Soria Moria-erklæringen, der det bl.a. fremgår at målet er å opprettholde et levende landbruk over hele landet, og at det skal sikres et landbruk med en variert bruksstruktur over hele landet. Landbrukspolitikken baseres også på St.meld. nr. 19 (1999-2000) Om norsk landbruk og matproduksjon, som regjeringen Bondevik I la fram i desember 1999. Meldingen ble behandlet i Stortinget våren 2000 og fikk tilslutning fra et bredt flertall i Stortinget. Flertallet oppfatter flere av elementene i forslaget som en tilslutning til den gjeldende landbrukspolitikken, noe flertallet tar som et tegn på at det fortsatt er bred enighet om grunnlaget og målene for landbrukspolitikken.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at forslagsstillerne viser til den store utviklingen som har vært i jordbruket i de siste tiår, hvor antallet bønder har gått jevnt ned, men at produksjonen har holdt seg på et relativt stabilt nivå. Disse medlemmer er enig i at det har skjedd svært store endringer i jordbruket i de siste 30 år, men vil peke på at dette har forskjellige årsaker. Det har vært en svært stor teknisk utvikling i jordbruket, kompetansen hos bøndene har økt, men jordbruket har også kommet inntektsmessig bak andre grupper i samfunnet, noe som har ført til at mange har funnet seg annet arbeid. Det er grunn til å tro

at denne utviklingen vi fortsette i de kommende år fordi Norge nå er i en periode med stor mangel på arbeidskraft. Dette vil påvirke jordbruket som også mange andre næringer.

Komiteens medlem fra Venstre viser til egen samlet helhetlig merknad og forslag om utfordringene for norsk jordbrukspolitikk gjengitt under avsnitt 2.10. Dette medlem vil vise til at denne saken gjelder et representantforslag om å legge fram en egen stortingsmelding om jordbrukspolitikken innen våren 2008 og ikke en helhetlig gjennomgang av norsk jordbrukspolitikk.

Dette medlem finner det derfor rett i denne omgang å gi en helhetlig vurdering av de store utfordringene i en samlet merknad heller enn å kommentere enkelte deler av jordbrukspolitikken i egne avsnitt med egne overskrifter, mens andre viktige områder i jordbrukspolitikken ikke er omtalt i det hele tatt, ikke minst gjelder dette miljøutfordringene knyttet til jordbruket og den mer overordnede diskusjonen om distrikts- og strukturpolitikk.

2.1 Utviklingstrekk i jordbruket

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, syner til at landbruket over tid har utvikla seg til å bli meir kapitalintensivt, etter kvart basert på høgteknologi og stadig meir kunnskapsintensiv. Dei siste 10 åra har norsk landbruk hatt ei historisk høg omstilling, som kjenneteiknast av at talet på jordbruksbedrifter med husdyr har gått ned, medan produksjonen konsentrerer seg om færre jordbruksbedrifter, utan at det samla produksjonsvolumet går ned. Fleirtalet syner til at den noverande jordbrukspolitikken i store trekk byggjer på St.meld. nr. 19 (1999-2000) "Norsk landbruk og matproduksjon". Fleirtalet kan ikkje sjå at det har skjedd såpass store endringar i utviklinga i jordbruket eller i rammevilkåra for politikken sidan denne stortingsmeldinga blei lagt fram at det må utarbeidas ei ny stortingsmelding no. Fleirtalet understrekar at den noverande jordbrukspolitikken har brei oppslutnad blant folk og er sentral for å sikra ei allsidig jordbruksnæring med små og store bruk over heile landet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til beskrivelsen av utviklingen som er i forslaget og mener at dette er en god beskrivelse. Disse medlemmer viser til at det er lenge siden Stortinget har hatt mulighet til å drøfte jordbrukspolitikken grundig og hvor man har pekt ut mål og visjoner for fremtiden. Stortinget har behandlet i 1993 St.prp. nr. 8 (1992-1993) - Landbruk i utvikling og i 2000 St.meld. nr. 19 (1999-2000) - Norsk landbruk og matproduksjon.

Disse medlemmer mener at det har skjedd en stor utvikling i jordbruket siden år 2000 Stortinget sist behandlet en større melding om utviklingen i jordbruket og at det nå derfor er behov for å få en ny bred drøftelse av fremtidens jordbrukspolitikk. I denne peri-

oden har nærmere 50 pst. av landets melkeprodusenter blitt borte og det har blitt nye og avgjørende forhandlinger i Verdens Handelsorganisasjon (WTO). Dersom Stortinget fortsatt skal vente noen år på å drøfte fremtidens jordbrukspolitikk, vil vi ha et jordbruk som er svært forskjellig fra det vi hadde i 2000, uten at Stortinget har lagt rammer og føringer for denne utviklingen. Disse medlemmer støtter forslagsstillerne i at en nyorientering i jordbrukspolitikken bør være mer mulighetsorientert enn problemorientert.

2.2 Internasjonal utvikling

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at utviklingen framover i stor grad vil påvirkes av et mulig forhandlingsresultat i WTO, noe som fortsatt er svært usikkert. Flertallet har merket seg at Regjeringen arbeider kontinuerlig med disse spørsmålene, og aktivt deltar i drøftelsene i WTO. Grunnlaget for en eventuell ny landbrukspolitikk bør, etter flertallets oppfatning, utformes når vi vet mer om hvilke internasjonale rammer vi har å forholde oss til.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det skjer en internasjonal utvikling som i stor grad vil påvirke utviklingen av norsk jordbrukspolitikk fremover. I den senere tid har de internasjonale prisene på mange jordbruksprodukter økt kraftig og det kan tyde på at man på sikt kan få stabilt økte priser på det internasjonale markedet. Økt etterspørsel etter og økt fokus på bioenergi er noe av årsaken til dette, men også økning i verdensbefolkningen og velstandsutvikling kan forklare noe av denne prisøkningen. En slik utvikling vil kreve endringer i norsk jordbrukspolitikk og kan sette det norske målprissystemet under press. Det har lenge pågått forhandlinger i Verdens Handelsorganisasjon (WTO) om den såkalte Doha-runden, men man har ennå ikke lyktes i å komme frem til en ny avtale om regulering av verdenshandelen av jordbruksprodukter. Det er på nåværende tidspunkt ikke mulig å si noe om når en ny avtale vil være på plass. Disse medlemmer er imidlertid av den oppfatning at inngåelse av en ny avtale i WTO vil påvirke norsk jordbrukspolitikk sterkt, bl.a. ved kutt i tollvernet. Disse medlemmer mener at det er viktig at Norge ligger i forkant av denne utviklingen, slik at vi i god tid før en avtale trer i kraft kan utvikle virkemidler som sikrer norsk landbruk i en ny konkurranseutsatt hverdag. Dette arbeidet må begynne snarest, fordi det vil ta tid å endre virkemiddelapparatet. Disse medlemmer mener dette vil være et viktig tema i en slik stortingsmelding som forslagsstillerne foreslår.

Medlemen i komiteen fra Kristeleg Folkeparti synar til at det den seinare tida har vore ein auke i verdsmarknadsprisane for ein del jordbruksvarer. Men det er vanskeleg å seia noko sikkert om kva følgjer internasjonale forhold vil ha for norsk jordbrukspolitikk i tida som kjem.

Denne medlemmen peikar på at det er for tidleg å seia kva som blir resultatet av WTO-forhandlingane for norsk jordbrukspolitikk.

Denne medlemmen har inntrykk av at Regjeringa har eit framtidsretta perspektiv i jordbrukspolitikken. Samtidig vil denne medlemmen vil følgja nøye med på utviklinga i tida som kjem.

2.3 Jordbruksavtalen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, har merket seg at forslagsstillerne ønsker å avvikle avtalesystemet i jordbruket. Flertallet viser til landbruks- og matministerens brev til næringskomiteen, datert 6. juni 2007 (vedlagt), og støtter den vurdering som der er gjort omkring jordbruksavtalens betydning. Flertallet deler statsrådets standpunkt om at det forhandlings- og avtalesystemet vi har bør videreføres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Norge har en lang tradisjon med årlige forhandlinger mellom staten og de to bondeorganisasjonene, Norges Bondelag og Norges Bonde- og Småbrukerlag. Dette resulterer i jordbruksavtalen som svært detaljert fastsetter jordbrukets inntekter i det kommende året. Norge er det eneste landet i verden som har en jordbruksavtale. Disse medlemmer er av den oppfatning at dersom jordbruket skal kunne utvikle seg videre må systemet med jordbruksavtale avskaffes, da denne detaljregulerer næringen for mye. Jordbruksavtalen har heller ikke fungert etter målsettingene da jordbruket har fått en langt lavere gjennomsnittsinntekt enn andre grupper i samfunnet, selv om målsettingen har vært en annen. Disse medlemmer mener at jordbruksavtalen kan virke byråkratiserende og gjøre næringen lite fleksibel.

2.4 Stordrift og samdrift

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det har skjedd en stor utvikling i antall samdrifter og annet samarbeid mellom bønder. Flertallet viser til at samdrift og samarbeid kan gjøre det enklere for bønder å fortsette i næringen da de kan få mer fritid, ordnede arbeidsforhold og bedre risikofordeling ved investeringer. Samtidig må vi legge til rette for familiebruket slik at vi opprettholder en variert bruksstruktur som er tilpasset produksjonsvilkårene i de ulike deler av landet.

Flertallet er opptatt av at vi har fokus på utviklingsmuligheter for næringen, herunder bondens ønske om utvikling og vekst. Et bærekraftig jordbruk og et levende landbruk over hele landet skal fortsatt stå i fokus i landbrukspolitikken.

Forslagsstillerne viser til at det har skjedd en stor utvikling i antall samdrifter og annet samarbeid mellom bønder. Komiteens medlemmer fra

Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ser på denne utviklingen som svært positiv og ønsker at denne utviklingen skal fortsette. Økt bruk av samdrift kan gjøre det enklere for bønder å fortsette i næringen da de kan få mer fritid, ordnede arbeidsforhold og mindre risiko ved investeringer. Ikke minst er samdrift sosialt positivt for bønder, fordi mange i dag arbeider alene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det må legges mer til rette for samdrifter og unødvendige hindre må fjernes. Maksimalkravet til antall produserte liter melk og hvor mange som kan delta i samdriftene må fjernes. Mange steder i landet medfører dette regelverket at det blir nedlagt melkebruk i stedet for å sikre fortsatt produksjon igjennom samdrift.

Disse medlemmer mener også at forskjellsbehandlingen mellom små og store bruk må fjernes når det gjelder tilskuddfordelingen. Dette er viktig i en tid hvor det er ønskelig å få opp kjøtt- og melkeproduksjonen. Etter disse medlemmers oppfatning vil dette kunne drøftes grundig i en stortingsmelding.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at produksjonstakene for enkeltbruk og samdrifter bør heves betraktelig og at begrensingen på antall deltakere i samdrifter bør fjernes. Disse medlemmer mener at det er behov for å lage et flatere system for støttesatser pr. produsert liter melk, slik at forskjellsbehandlingen mellom små og store bruk blir mindre enn i dag. Dette vil gi bedre rammevilkår for investeringer i fremtidsrettede driftsformer.

Medlemmen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti framhevar at muligheita til samdrift er positivt for mange bønder. Ordninga med samdrift må vidareførast og vidareutviklast.

Denne medlemmen strekar under at rammevilkåra for distrikt og mindre bruk må vera best moglege. Det er difor viktig å bevare prinsippa om inntektsutjamning mellom distrikt og mellom bruk av ulik storleik.

2.5 Kanaliseringspolitikken

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, legger vekt på at vi har en landbrukspolitikk som tar hensyn til matsikkerhet, naturgrunnet og lokale tradisjoner. For å sikre nasjonal matsikkerhet er det viktig at vi opprettholder evnen til matproduksjon i norsk jordbruk. Flertallet stiller seg bak forslagsstillerne i at jordbruket har et samfunnsoppdrag som også går langt utover ren matproduksjon, blant annet i forhold til å holde kulturlandskapet i hevd. Flertallet støtter også forslagsstillerne i at dette er en viktig begrunnelse for at storsamfunnet bruker store beløp årlig over jordbruksavtalen til støtte til jordbruket.

Flertallet er opptatt av at kanaliseringspolitikken må opprettholdes, at det fortsatt satses på grovfôrba-

serte produksjoner i distriktene, og på å opprettholde kulturlandskapet over hele landet.

Kanaliseringspolitikken har vært førende for den norske jordbrukspolitikken i de siste 30 år. Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er grunn til å se på om en fortsatt kanaliseringpolitikk er ønskelig i fremtidens jordbrukspolitikk og at dette vil være et godt egnet tema i en stortingsmelding.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det er geografiske forskjeller knyttet til hvor egnet ulike områder er for melkeproduksjon. Disse medlemmer mener at det må legges til rette for en jordbrukspolitikk som kan skape grunnlag for å holde kulturlandskapet i hevd og drive jordbruk i hele landet. Uten en diskriminering i støttesystemet vil det meste av melkeproduksjonen havne i de mest egnede områdene.

2.6 Markedsordningene

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at markedsordningene for omsetning av jordbruksprodukter spiller en viktig rolle for å sikre forbrukere stabile forsyninger til stabile priser gjennom hele året, og har merket seg at også forslagsstillerne mener at dagens markedsordninger for kjøtt og melk bør videreføres. Flertallet vektlegger at vi også i fremtiden har fokus på å sikre en god balanse mellom produksjon og etterspørsel, og fortløpende vurderer behovet for å iverksette nødvendige tiltak for å ivareta den markedsdekning forbrukerne etterspør.

Forslagsstillerne mener at det er viktig med kortest mulig avstand mellom primærprodusent og forbruker og at man bør se nærmere på markedsordningenes funksjon. Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at det i dag er underproduksjon både på visse kjøttyper og melk, noe markedsordningene skulle unngå. Disse medlemmer mener at en nærmere drøftelse av markedsordningenes plass i fremtidens landbruk bør være en viktig del av en stortingsmelding.

2.7 Skatt og avgifter som virkemiddel

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at den nåværende regjeringen har vist vilje til å benytte skatt som virkemiddel i jordbruksoppgjøret. I statsbudsjettet for 2007 ble maksimalt jordbruksfradrag økt og i forslaget fra Regjeringen til statsbudsjettet for 2008 foreslås en økning i bunnfradraget. Dette viser at skatt og avgift vil kunne ha en funksjon i jordbrukspolitikken, men det er viktig å påpeke at en økning av maksimalt jordbruksfradrag kun kommer et fåtall av bøndene til gode. En økning av bunnfradraget kommer flere til gode og er mer målrettet.

Disse medlemmer mener at man i større grad også må se nærmere på avgiftspolitikken og hvilken rolle et kutt i særskilte avgifter for jordbruket vil bety for jordbrukets inntekter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er av den oppfatning at en endring av avgiftspolitikken kan drøftes i en stortingsmelding.

2.8 Eiendomsrett og arealpolitikk

Landbruket spiller en viktig rolle for bosetting og sysselsetting over hele landet, og komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er opptatt av at virkemidlene i eiendoms- og bosettingspolitikken støtter opp om dette målet. Flertallet viser til at Landbruks- og matdepartementet arbeider med en gjennomgang av flere virkemidler med sikte på å gjøre disse mer målrettet i forhold til økt verdiskaping og ønsket om en hensiktsmessig lokal utvikling basert på eiendomsressursene i landbruket. Flertallet imøteser utfallet av dette arbeidet.

Forslagsstillerne hevder at eiendomsretten i jordbruket har blitt svekket i de senere år og viser til en rekke saker som er behandlet i Stortinget som bekrefter dette. Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er enig i at eiendomsretten i jordbruket er svak og svært detaljert styrt av det offentlige. Prisregulering av landbrukseieendommer medfører at svært få eiendommer blir lagt ut for salg selv om eieren har ønske om salg. Et strengt regime i forhold til fradeling gjør at mange grunneiere ikke kan utnytte det potensialet som ligger i utvikling av eiendommen. Disse medlemmer registrerer at den nåværende regjeringen ønsker å stramme til regelverket knyttet til eiendomsrett og arealpolitikk, bl.a. ved å sende ut rundskriv til kommuner og fylkesmenn. Disse medlemmer mener at denne utviklingen går i feil retning og at regelverket heller bør løses opp enn å strammes. Disse medlemmer ber om at disse spørsmålene blir viet betydelig plass i en stortingsmelding.

2.9 Konkurrans- og forbrukerpolitikk

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Venstre, viser til at konkurranse- og forbrukerpolitikk er en viktig del av jordbrukspolitikken. For å sikre oppslutningen om norske jordbruksprodukter er det viktig med en forbrukervennlig politikk. Forslagsstillerne viser til at det har blitt økt import av jordbruksvarer og at det har blitt en endring i forbrukermønsteret av matvarer. Dette påvirker forbruket av norske jordbruksvarer og det er viktig med en aktiv politikk som ivaretar denne utviklingen. Det innebærer at jordbruket må ha et betydelig forbrukerfokus i sitt arbeid. Flertallet viser til at utvikling av nisjeprodukter og lokale mattradisjoner vil være viktige ledd i en slik forbrukerretting. Dette kan øke inntjeningen til bøndene og være et viktig supplement til hovedproduksjonen.

2.10 Avslutning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at landbruks- og matministeren i sitt svarbrev til næringskomiteen datert 6. juni 2007 konkluderer med at det ikke er behov for noen egen stortingsmelding om landbrukspolitikken nå. Flertallet støtter dette.

Flertallet vil derfor tilrå at forslaget ikke bifalles. Flertallet ber om at Regjeringen, i forbindelse med stortingsproposisjonen om jordbruksavtalen for 2008, kommer med en analyse av utviklingen i det globale matvaremarkedet, samt en oppsummering av mulige konsekvenser for norsk jordbrukspolitik.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at forslagsstillerne ber om at Regjeringen fremlegger en stortingsmelding om jordbrukspolitikken i løpet av våren 2008. Landbruks- og matminister Terje Riis-Johansen skriver i et brev til komiteen at dette ikke er mulig å gjennomføre.

Disse medlemmer stiller seg undrende til dette og mener at det vil være god nok tid til å utarbeide en slik stortingsmelding, da mye av det arbeid som må gjøres allerede bør være påbegynt i departementet. Disse medlemmer støtter derfor forslagsstillerne i at en slik stortingsmelding må kunne fremlegges våren 2008 og at dette arbeidet må prioriteres i departementet.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen stortingsmelding om jordbrukspolitik innen våren 2008."

Medlemmen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti delar forslagsstillarane sitt syn om at det er viktig å sikra norsk matvareproduksjon i ein stadig meir krevjande marknad med aukande internasjonal konkurranse, og at norsk landbruk treng stabile rammevilkår over tid. Men denne medlemmen er ikkje samd med forslagsstillarane sine grunnhaldningar til korleis styresmaktene bør leggja til rette for at dette skal skje. Denne medlemmen er i motsetnad til forslagsstillarane mellom anna oppteken av å bevare ordninga med jordbruksavtalen slik den er i dag. Næringa ønskjer ikkje sjølv å gå bort frå ordninga og den er på mange måtar mindre byråkratisk enn til dømes EU sin jordbrukspolitik. Rammevilkåra for distrikt og mindre bruk må vera best moglege. Det er difor viktig å bevare prinsippa om inntektsutjamning mellom distrikt og mellom bruk av ulik storleik. Denne medlemmen kan heller ikkje sjå at det er behov for å endra til dømes marknadsordningane, eigendomsretten eller arealpolitikken.

Den noverande landbrukspolitikken byggjer i store trekk på St.meld. nr. 19 (1999-2000) Om norsk landbruk og matproduksjon. Denne medlemmen kan ikkje sjå at det har skjedd så store endringar i landbruket eller i rammevilkåra til næringa at det skulle vere naudsamt med ei ny stortingsmelding no. Denne medlemmen avvisar difor framlegget frå forslagsstilla-

rane om at Stortinget skal be Regjeringa om å leggja fram ei stortingsmelding om landbrukspolitikken innan våren 2008. Det kan likevel vera interessant å få ei vurdering av den internasjonale utviklinga den siste tida og moglege konsekvensar for norsk landbruk. Denne medlemmen vil difor støtta framlegget frå Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet om at Regjeringa i samband med stortingsproposisjonen om jordbruksavtalen for 2008, kjem med ein analyse av utviklinga i den globale matvaremarknaden og moglege konsekvensar for norsk jordbrukspolitik.

Komiteens medlem fra Venstre deler forslagsstillerens syn på at det er behov for en modernisering av landbrukspolitikken, og at norsk landbruk står overfor til dels helt nye utfordringer. Denne virkelighetsforståelse har dessverre ikke Regjeringen tatt inn over seg, og snarere enn en modernisering står Regjeringen for reversering som en overordnet strategi for landbrukspolitikken. Dette medlem er allikevel ikke av den oppfatning at en egen stortingsmelding våren 2008 nødvendigvis er det beste virkemiddel for å få til en fremtidsrettet landbrukspolitik. Dette medlem vil påpeke at de fleste utfordringer som skisseres i representantforslaget enten diskuteres i de årlige behandlingene av jordbruksoppgjøret (som for eksempel selve jordbruksavtalen, stordrift/samdrift og kanaliseringspolitikken) eller fortløpende i egne representantforslag (markedsordninger, eiendomsrett/arealpolitikk og konkurransepolitikk).

Dette medlem mener videre at de virkelig store utfordringene for norsk landbrukspolitik er knyttet til den utviklingen vi nå ser internasjonalt, både i forhold til WTO-forhandlingene, men ikke minst det forhold at vi står overfor en mulig global matkrise, med underskudd på mat og betydelig økte priser på verdensmarkedet. OECD anslår i en rapport at verdens matvarepriser kommer til å stige mellom 20 og 50 prosent det kommende tiåret og at stigende priser på basisvarer som korn og melk kan føre til sosial uro og politiske problemer. Eksempelene er mange: Hveteprisene på verdensmarkedet har steget med 50 prosent på kort tid, og verdens kornlagre rekker bare til 50 dagers forbruk, det er de minste reserver verden har hatt på minst hundre år (bortsett fra under de to verdenskrigene). Melkeprisene i Europa har steget med 86 prosent i år. Prisen på ett egg forventes å stige med 50-60 prosent i Australia i høst, og i Etiopia har kjøttprisene steget med 50 prosent det siste året. I tillegg kommer den kraftige økningen i etterspørsel etter kjøtt (spesielt svin) i Kina og India. Det sier seg selv at når etterspørselen øker i to land som utgjør nesten 40 prosent av jordens befolkning, blir konsekvensene dramatiske. Dette er en utvikling som vil få betydelige konsekvenser også for Norge og norsk landbrukspolitik.

Dette medlem ber derfor Regjeringen snarest legge fram en sak for Stortinget knyttet til konsekvensene for norsk landbrukspolitik i lys av disse utfordringene.

Dette medlem mener at landbruket skal ha en viktig plass også i framtidens Norge. Det er et mål å

oppretholde et desentralisert landbruk med variert bruksstruktur, både av beredskapshensyn og for å sikre trygg mat.

Skal dette lykkes, krever det at moderniseringen av det norske landbruket fortsetter. Dette medlem ser på bonden som en selvstendig næringsdrivende med et spesielt forvalteransvar. Derfor er det viktig at gründermentaliteten får en viktig plass innenfor landbruket. Ressursgrunnlaget på bygdene må i større grad utnyttes til næringsutvikling og til bosetting også for folk uten direkte tilknytning til primærnæringene. Det må bli mer mangfold i landbruket. Lokale myndigheter må få større anledning til lokal tilpasning og til å se landbrukspolitikken i sammenheng med øvrig næringspolitikk. Landbruket må få mindre øremerking, færre skjemaer, færre og enklere retningslinjer.

I tillegg til å produsere mat og trevirke, må landbruket få en mer sentral rolle i å oppfylle samfunns mål om livskraftige lokalsamfunn, levende kulturlandskap og natur- og miljøgoder. Dette medlem ønsker overføringer til landbruket på om lag dagens nivå, men med mer produksjonsnøytrale og miljøvennlige tilskudsordninger.

Dette medlem vil ha en mer aktiv bosettingspolitikk for de landbrukseiendommene som i all hovedsak er et sted å bo. Det bør bli enklere å få kjøpt småbruk, for å sikre bosetting og økt mangfold på bygdene. Dette medlem viser i så måte til forslaget fra Lars Sponheim og André N. Skjelstad om oppheving av det generelle forbudet mot å dele landbrukseiendom (Innst. O. nr. 43 (2005-2006)), og beklager det gammelmodige politiske standpunkt regjeringspartiene inntok i behandlingen av denne saken.

Dette medlem vil sikre Norge et fortsatt handlingsrom for en nasjonal landbrukspolitikk innenfor rammen av WTO og andre internasjonale avtaleverk. Alle land må sikres retten til en viss nasjonal jordbruksproduksjon bl.a. gjennom tollvern. Det er allikevel åpenbart at WTO-avtalen vil kreve en omstilling av den norske landbrukspolitikken, ikke minst gjelder dette en felles forståelse av at avvikling av eksportsubsidier er nødvendig for å slippe den fattige delen av verden til.

Dette medlem viser videre til at Regjeringen etter at den tiltrådte har kommet med en rekke nye innrømmelser i de pågående WTO-forhandlingene som vil få konsekvenser for norsk landbruk og norsk landbrukspolitikk i årene som kommer. Dette er innrømmelser som er nødvendige for å komme fram til en avtale og som dette medlem støtter. Det er imidlertid på sin plass å minne om at landbruksministerens parti, Senterpartiet, omtalte den forrige regjeringens WTO-innrømmelser, som var langt mindre vidtgående enn det dagens regjering er villig til gi, som "en dramatisk siste hilsen fra Venstre og Kristelig Folkeparti til bygde-Norge".

Det kompliserte regelverket og mange av landbrukets lover er et hinder for utvikling av et mer fleksibelt

landbruk der de som har lyst til å satse på næringen får mulighet til å gjøre det. Dette medlem ønsker derfor en full gjennomgang av lov- og regelverk med sikte på en kraftig modernisering.

Dette medlem ønsker å videreføre jordbruksforhandlingene, men som en rendyrket inntektsavtale mellom bøndene og staten. Alle andre tilskudd og ordninger bør overføres til ordinære poster på statsbudsjettet og avgjøres og besluttet i åpne diskusjoner i vårt folkevalgte demokrati og ikke i lukkede forhandlinger innenfor det korporative system.

Dette medlem ønsker en gradvis oppmyking av regelverket innenfor melkeproduksjonen. Enkeltbruk i melkeproduksjonen må få muligheten til å utvikle produksjonen ved å kjøpe eller leie kvote, og maksimalkvoten for enkeltbruk bør økes. Dette medlem ønsker også en fri omsetning av melkekvote innenfor dagens geografiske rammer. Venstre vil oppheve de geografiske begrensningene for deltakelse i samdrifter og oppheve begrensningene i antall deltakere. Det bør dessuten innføres en mulighet for å leie melkekvote, for å kunne gi brukerne mulighet til å foreta sine egne valg, uten at det fratras framtidige eiere muligheten til å starte eller drive melkeproduksjon.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest, og senest våren 2008, fremme en egen sak om konsekvensene for norsk landbrukspolitikk i lys av en potensiell global matkrise, med produksjonsunderskudd og betydelig høyere priser på matvarer i verdensmarkedet."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen snarest, og senest våren 2008, fremme en egen sak om konsekvensene for norsk landbrukspolitikk i lys av en potensiell global matkrise, med produksjonsunderskudd og betydelig høyere priser på matvarer i verdensmarkedet.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen stortingsmelding om jordbrukspolitikk innen våren 2008.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:79 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Petter Løvik, Gunnar Gundersen og Ivar Kristiansen om en fremtidsrettet jordbrukspolitikk - bifalles ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 15. november 2007

Ola Borten Moe
leder

Hans Frode Kielland Asmyhr
ordfører

Vedlegg

Brev fra Landbruks- og matdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 6. juni 2007

Dokument 8:79 (2006-2007) Representantforslag fra Torbjørn Hansen, Petter Løvik, Gunnar Gundersen og Ivar Kristiansen om en fremtidsrettet jordbrukspolitikk

Dokument 8:79 (2006-2007) fra 4 representanter fra Høyre foreslår at Stortinget skal be Regjeringen om å legge frem en egen stortingsmelding om jordbrukspolitikk innen våren 2008. Dokumentet drøfter ellers en hel rekke sentrale landbrukspolitiske spørsmål som regjeringen arbeider aktivt med, og som er behandlet eller vil bli behandlet av Stortinget som stortingsproposisjoner eller dokument nr. 8 forslag. Næringskomiteen ber om Landbruks- og matdepartementets vurdering av det vedlagte representantsforslag.

En del av innholdet i forslaget er en oppslutning til den gjeldende landbrukspolitikken. Det viser at det er bred enighet om grunnlaget og målene for landbrukspolitikken slik de er nedfelt gjennom behandlingen av St. meld. nr 19 (1999-2000). Noen av forslagene er imidlertid i strid med den landbrukspolitikk regjeringen fører. Dette vil jeg komme tilbake til.

Den 15. mai ble det inngått en ny jordbruksavtale mellom staten og jordbruket for perioden 2007-2008. St.prp. nr. 77 "Om jordbruksoppgjøret 2007" ligger til behandling i Stortinget. Der er alt gjort grundig rede for sentrale utviklingstrekk og utfordringer i næringen blant annet innenfor:

- foredling og omsetning
- importvernet og internasjonale forhold
- inntekter og kostnader
- næringsutvikling og investeringsvirkemidler
- arealbruk og distriktspolitikk
- økologisk produksjon og miljø

Alle disse spørsmål, og de virkemidler som omfattes for å nå målene på de ulike områder, har Stortinget rikelig anledning til å drøfte både ved behandlingen av St. prp. nr. 77 (2006-2007) og til høsten i forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2008 gjennom St. prp. nr. 1 (2007-2008).

Hovedkonklusjon:

Mitt svar på hovedforslaget er at det ikke er behov for noen egen Stortingsmelding om landbrukspolitikken nå.

Begrunnelse:

Det politiske grunnlaget for den landbrukspolitikken regjeringen fører, er foruten Soria Moria erklæringen, St. meld. nr. 19 (1999-2000) "Norsk landbruk og matproduksjon". Denne ble behandlet i Stortinget i år 2000 gjennom Innst. S. nr. 167 (1999-2000) fra Næringskomiteen. Komiteens medlemmer inkludert representantene fra Høyre, viste til at utviklingen både nasjonalt og internasjonalt hadde gjort det naturlig å gjennomgå

landbrukspolitikken på nytt. Komiteen viste også til at den fremlagte meldingen ga grunnlag for en bred parlamentarisk drøfting av landbrukspolitikken framover.

I 2003 behandlet Stortinget også en egen melding fra Landbruks- og matdepartementet om dyrehold og dyrevelferd, St.meld. nr. 12 (2002-2003).

Skal det ha noen hensikt å utarbeide en ny stortingsmelding om landbrukspolitikken nå, må det ha skjedd såpass store endringer i rammebetingelser for politikken eller i næringen at dette kan forsvares. Jeg kan ikke se at det er tilstede. Den drøftingen som gjøres i det vedlagte dokument nr. 8 forslaget er prinsipielt sett til forveksling lik de rammebetingelser og spørsmål som ble drøftet i Innstilling S. nr. 167 (1999-2000). Høyre sine standpunkter synes også å liten grad å ha endret seg, selv om det er interessant å merke seg at representantene fra Høyre i næringskomiteen nå i større grad ønsker å la skatt og avgift bli en del av støttesystemet for jordbruket.

Partiet Høyre, som forslagsstillerne representerer, satt selv i Regjering fram til valget høsten 2005. Det antas at forholdene omtalt ovenfor er årsaken til at ikke partiet selv fremmet forslag til en ny gjennomgang av grunnlaget for landbrukspolitikken mens Høyre var i regjeringsposisjon. Det er derfor bemerkelsesverdig at disse representantene fra Høyre som nå er i opposisjon, plutselig finner tiden inne til å "haste" frem en ny Stortingsmelding om landbrukspolitikken.

Situasjonen omkring et mulig forhandlingsresultat i WTO er fortsatt usikker. Departementet er enig i at et gjennombrudd i disse forhandlingene vil kunne endre grunnlaget for vår landbrukspolitikk vesentlig. Samtidig er det regjeringens klare ambisjon at det også skal være mulig å utøve en ambisiøs og god nasjonal landbrukspolitikk etter at forhandlingene er slutført. Det er imidlertid liten grunn til å utforme en ny landbrukspolitikk basert på antakelser om et eventuelt resultat i WTO. Vi vet en del om hvor det kan ende, og departementet arbeider kontinuerlig med disse spørsmålene. Det mest fornuftige er imidlertid at grunnlaget for en landbrukspolitikk under en ny WTO avtale utformes når vi vet hvilke rammer vi har å forholde oss til.

I Soria Moria erklæringen heter det blant annet:

"Regjeringen vil ha en totalgjennomgang av WTO-forhandlingenes konsekvenser for norsk landbrukspolitikk. I en nær dialog med næringen vil vi legge grunnlaget for utforming av virkemidler i tråd med Stortingets mål for landbrukspolitikken og internasjonale forpliktelser."

Å utarbeide en ny Stortingsmelding om landbrukspolitikken vil kreve betydelige ressurser. Ut fra representantenes forslag skal det foretas en grundig gjennomgang av alle politikkområder i løpet av ca. et halvt år. En demokratisk prosedyre for å utforme en ny stortingsmelding innebærer normalt at man også har en prosess der de fleste interessegrupper får mulighet til å

komme med innspill. Med den forslåtte tidsfrist vil ikke dette være praktisk mulig.

Nærmere om enkelte av de forhold som omtales:

MÅLENE FOR LANDBRUKSPOLITIKKEN OG STRUKTUR-TILTAK

I sitt innspill til en ny stortingsmelding går forslagsstillerne gjennom en rekke spørsmål i landbrukspolitikken og hovedinntrykket er at man ønsker at de aller fleste målene skal opprettholdes; produksjon av trygg mat, arealene, kulturlandskapet, jordbruk i hele landet, matsikkerhet og selvforsyning, lokalsamfunn der jordbruket er viktig, innovasjon og entreprenørskap etc. Det tydeligste avviket i forhold til gjeldende politikk er at forslagsstillerne synes å mene at dette skal kunne oppnås gjennom visse avreguleringer, og å bruke mindre penger over statsbudsjettet. Her er Høyre dessverre på samme spor som Fremskrittspartiet: man vil oppnå mange av målene uten å bruke de ressursene som må til for å nå dem.

I forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2007 foreslo Høyre å kutte bevilgningene over jordbruksavtalen med 1,811 mill. kroner i en fremforhandlet jordbruksavtale allerede i 2007. Jeg antar det er dette forslagsstillerne mener med å fjerne forhandlingsretten og la jordbruksavtalen bli en del av den ordinære budsjettprosessen. Forslaget utgjorde et kutt på ca. 30.000 kroner pr årsverk i jordbruket i 2007. Sett i forhold til jordbrukets totalregnskap der vedelaget til arbeid og egenkapital var beregnet til 9,9 mrd kroner i 2006, ville kuttet utgjøre en inntektsreduksjon i jordbruket på 18 pst. på ett år. Videre sies det i Høyres budsjettforslag at man vil gradvis redusere overføringerne. Det betyr altså at dette kutteforslaget bare var starten.

Regjeringen mener at landbrukets bidrag til bosetting og sysselsetting i hele landet er et av de viktigste målene for landbrukspolitikken. Dette må følges opp med virkemidler. I mange distriktskommuner utgjør landbruket en så viktig bærebjelke at Høyres politikk ville kunne rive bort store deler av grunnlaget for infrastruktur og bosetting. Det er rett og slett ikke sammenheng i forslagene om å legge om strukturdifferensieringen, og åpne for fri omsetning og etablering, samtidig som man ønsker et aktivt jordbruk og opprettholdelse av arealene i distriktene. Det trengs ingen stortingsmelding for å fastslå det.

I tillegg vil altså Høyre stimulere til entreprenørskap og nyskaping gjennom et budsjettforslag for 2007 som kutter bevilgningen til Landbrukets utviklingsfond med 207 mill. kroner, eller nærmere 30 pst. Også her er landbrukspolitikken til Høyre forbausende lik den Fremskrittspartiet står for. Man synes å mene at det vil skje mer dersom man fjerner virkemidlene som stimulerer nyskapingen. Når Høyre i tillegg også vil rive beina under viktige deler av norsk næringsmiddelindustri gjennom å foreslå betydelige kutt i bevilgningene til RÅK, som sikrer konkurransekraften for bearbejdede norskproduserte produkter som eksporteres,

blir det en slags helhet i politikken. Men, dette er langt fra den politikk denne regjeringen ønsker å følge.

JORDBRUKSAVTALEN

Forslagsstillerne hevder at bøndene mener at støtteordningene over jordbruksavtalen er byråkratiske og tidkrevende å forholde seg til, og at avtalesystemet derfor må avvikles og virkemiddelsystemet forenkles. Jeg mener at denne oppfatningen ikke er korrekt. De aktive bøndene har god oversikt over støtteordningene, og det alt vesentlige utbetales på grunnlag av utfylling av en søknad 1-2 ganger i året. I forbindelse med utfyllingen av søknadene om produksjonstilskudd, som utgjør 6,5 mrd kroner, oppgir brukerne også den tiden som brukes på søknaden. I tillegg utbetales vel 2 mrd. av støtten som pristilskudd (distriktsstøtte) der utbetalingene kommer automatisk sammen med oppgjøret for produktene.

Det forhandlings- og avtalesystemet vi har i Norge bidrar nettopp til at næringen har god oversikt over virkemiddelbruken. Hele organisasjonsapparatet har i forkant av forhandlingene grundige prosesser på alle sentrale spørsmål i forhandlingene. Her kan alle som ønsker det delta aktivt. Og mange av dagens ordninger har kommet på initiativ fra næringen selv. Jordbruket ansvarliggjøres og bidrar aktivt til at målene for politikken nås. Dette sammen med det mål vi har for å sikre jordbruket en inntektsutvikling som for andre grupper, gjør at dagens avtalesystem er hensiktsmessig. Det sikrer også en demokratisk behandling av rammebetingelsene gjennom en særskilt stortingsbehandling.

En sammenligning for eksempel med EU sin landbrukspolitikk viser at vårt system langt fra er så komplisert og byråkratisk som Høyre vil ha det til. Det er tvert imot gode grunner for å mene det motsatte, og i tillegg har vi betydelig større forutsetninger for legitimitet, forståelse og aksept for at ordningene er som de er.

STORDRIFT OG SAMDRIFT

Forslagsstillerne hevder at dagens virkemiddelbruk diskriminerer samdrifter og større bruk fordi disse får mindre støtte pr. enhet enn mindre bruk. De ser tydeligvis denne problemstillingen helt motsatt av hva regjeringen og stortingsflertallet har gjort gjennom en årrekke. For det første likestilles nå foretak av samme omfang tilskuddsmessig uavhengig av organisasjonsform. Dernest er poenget med differensieringen i støttesystemet er nettopp at det skal bidra til inntektsutjevning både mellom distrikter og mellom ulike driftsstørrelser. Inntektsutjevning og lavlønnsprofil er et anerkjent prinsipp i norsk politikk. Når det gjelder strukturdifferensieringen, er prinsippet altså at det skal kompenseres for småskalalempen. I mange områder er ikke forholdene egnet til stordrift. Det er bemerkelsesverdig at forslagsstillerne kaller det for diskriminering at de som henter ut stordriftsfordeler, ikke oppnår tilskudd som kompensasjon for småskalalempen.

KANALISERINGSPOLITIKKEN

Hva forslagsstillerne mener om kanaliseringspolitikken er noe uklart. Først sies det at varene bør produseres der produksjonskostnadene er lavest. Dernest kan det synes som om de gir en viss tilslutning til at de grovførbaserte produksjoner må skje i distriktene og at kulturlandskapet må opprettholdes over hele landet. Det betyr i så fall at det er enighet om at dagens produksjonsfordeling i store trekk må opprettholdes som nå.

MARKEDSORDNINGENE

Det er gledelig at forslagsstillerne mener at dagens markedsordninger for melk og kjøtt i hovedtrekk bør bestå i årene fremover. Forslagsstillerne viser til tidligere Dokument nr. 8 forslag som er lagt fram for Stortinget og som understreker behovet for å legge til rette for innovasjon og konkurranse i markedene.

Jeg vil da blant annet vise til den orientering som gjøres i kapittel 9 i St. prp. nr. 77 (2006-2007) om prisutjevningsordningen for melk. Situasjonen i meierimarkedet har vært preget av uro, konflikt og rettssaker gjennom flere år, noe som har vært uheldig for alle, både landbruket, forvaltningen og markedsaktører. Den forrige regjeringen, med Høyre i spissen, maktet ikke å skape ro i dette markedet gjennom endringene i markedsordningen som ble gjennomført fra 2004.

Denne regjeringen vil med virkning fra 1. juli 2007 endre rammevilkårene i meierisektoren. For bredere omtale av dette vises det til kapittel 9 i St.prp. nr. 77 (2006-2007).

SKATT OG AVGIFTER SOM VIRKEMIDDEL

I mange sammenhenger blir det argumentert med behovet for et generelt og næringsnøytralt skatte- og avgiftssystem. Derfor synes jeg det er interessant at forslagsstillerne mener at skatt og avgift i større grad kan benyttes som virkemiddel for å nå målene i landbrukspolitikken

EIENDOMSRETT OG AREALPOLITIKK

Den private eiendomsretten til produksjonsarealene har lange tradisjoner her i landet og jeg ser den som en viktig forutsetning for utvikling av næringen. Når brukeren av arealene eier produksjonsarealene tror jeg han eller hun lettere stimuleres til å holde arealene i hevd og til å foreta de investeringer som er nødvendig for omstilling og framtidsrettet drift. Men reglene kan ikke bare utformes med sikte på å tilgodese nåværende eiers behov for å råde over egen eiendom. Reglene må også være slik at det er mulig å ivareta framtidige generasjoners behov.

Derfor er det ikke bare den private eiendomsretten som er viktig. Etter min mening er det også viktig å holde fast ved at landbrukseiendommer bør eies av privatpersoner, ikke selskaper. Dette er konsesjonslovens utgangspunkt i dag og jeg mener loven bør praktiseres slik at det bare unntaksvis bør gis konsesjon til selskaper med begrenset ansvar.

Priskontrollen er etter min mening et viktig og målrettet virkemiddel for å sikre inntjening på landbruks-

eiendommer. Samfunnet setter bl.a. gjennom overføringene til næringen rammevilkår som bidrar til å sikre inntjeningen på landbrukseiendommene. I en slik situasjon mener jeg at det er et mål å legge til rette for et samfunnsmessig forsvarlig prisnivå ved overdragelse av landbrukseiendom. Samvirket mellom odelsretten, regler om boplikt og priskontroll etter konsesjonsloven medvirker til en slik prisdannelse i dag. Konsesjonsloven skal også bidra til å sikre et prisnivå på landbrukseiendommer som sikrer at de som virkelig er interessert i å drive og forvalte ressursene på en gård, settes i stand til å forrente kjøpet gjennom driften på gården. Behovet for å sikre en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling på landbrukseiendom, er også tilstede i dag, tre år etter at gjeldende konsesjonslov ble vedtatt. Særlig i tettstedsnære områder vil prisnivået uten noen form for reguleringer, kunne gjenspeile langt andre interesser enn landbruk. Dette er ikke heldig dersom et aktivt landbruk skal opprettholdes. Jeg mener at priskontrollen bidrar til å realisere flere av målene i landbrukspolitikken, bl.a. målet om å sikre rekruttering av yngre, aktive utøvere til landbruksnæringen, og å legge til rette for eierskap til landbrukseiendommer som gir grunnlag for en langsiktig og god ressursforvaltning. Jeg mener også at den bidrar til å skape stabile arbeidsplasser og sikrer investeringsnivået i landbruket.

Boplikt er et annet virkemiddel som griper inn i eierens råderett. De ulike bestemmelsene om boplikt er viktige virkemidler i landbruks- og distriktspolitikken. I samvirke med virkemidler i andre bestemmelser bidrar de til å opprettholde bosettingen og kulturlandskapet i landet vårt. Jeg er samtidig opptatt av at de ulike bestemmelsene må utformes slik at de på best mulig måte kan ivareta disse hensynene. I denne sammenhengen er det viktig å sikre at de norske bestemmelsene innenfor rammen av EØS-avtalen kan bli så målrettet som mulig. Dette har jeg også gitt til kjenne i Stortinget ved flere anledninger. Reglene er ellers utformet slik at det er mulig for kommunene, som avgjør søknadene om fritak fra bo- og driveplikt, å praktisere individuell og konkret rimelighet.

Omdisponeringsforbudet og delingsforbudet er viktige virkemidler som gjør det mulig å ivareta hensynet til jordvernet og ønsket om en tjenlig og variert bruksstruktur.

Jeg ser behovet for fleksibilitet, men jeg kan ikke se at gjeldende regler er til hinder for det. Verken delingsforbudet eller omdisponeringsforbudet er absolutte skranker mot å fradele og omdisponere areal til for eksempel boligformål i distriktene. Det er adgang til å fradele boligtomter når fradelingen ikke får uheldige konsekvenser for jordvernet eller det oppstår drifts- og miljømessige ulemper.

Jeg mener det bør satses på en utvikling i landbruket der en legger til rette for å utnytte de samlede ressursene på gården, og jeg ser det som uheldig at utmarksressurser fradeles slik at de ikke kan utgjøre en del av driftsgrunnlaget på eiendommen.

Jeg mener det ikke er aktuelt å fjerne delingsforbudet fordi det kan føre til at viktige ressurser blir fradelt, og at muligheten for ny næringsutvikling på gården redu-

seres. Dette er uheldig for utviklingen av det enkelte bruket. Jeg mener dessuten at en fjerning av omdisponeringsforbudet og delingsforbudet kan få uheldige følger for jordvernet.

Det er for øvrig min oppfatning at dagens praksis sikrer de samfunnsinteressene som bør ivaretas. Jeg er ikke enig i at eiendomsreguleringer jevnt over reduserer verdiene i jordbruket. De svekker heller ikke grunnlaget for investeringer, vedlikehold og satsing på annen næringsvirksomhet.

KONKURRANSE- OG FORBRUKERPOLITIKK

Det forslagsstillerne her sier om behov for kvalitet, matsikkerhet, mangfold og nisjer er helt i tråd med St.

meld. nr. 19 og den politikk regjeringen aktivt fører på dette området. Behovet for kontroll innebærer også at Mattilsynet ved budsjettbehandlingen sikres de ressurser som skal til for å kunne gjøre en viktig og god jobb på dette området.

NÆRINGSMIDDELINDUSTRIEN

Også dette punktet her helt i samsvar med både denne - og tidligere regjeringers mål og politikk. Det er imidlertid viktig at næringsmiddelindustrien må kunne føle seg trygge på at regjeringen også arbeider for å sikre deres rammebetingelser og for eksempel ikke plutselig kommer med dramatiske forverringer slik Høyre forslo på RÅK i sitt budsjett for 2007.

